

A black and white close-up portrait of John Irving, showing his face from the nose up. He has short, light-colored hair and is looking directly at the camera with a serious expression. The background is dark.

Worstelend schrijver
John Irving:

‘Ik heb
geen
behoefte
om
sociaal
te zijn’

John Irving (1942) heeft alles wat een man van zeventig zich kan wensen: een oeuvre vol bestsellers, een gestaald lichaam en een gezin dat hem alle ruimte laat. Toch confronteert hij journalist Minou op den Velde met een enorme frustratie.

Even voor iedereen die uw nieuwste boek *In een mens nog moet lezen*: wat is het thema?

“*In one person* gaat over de tolerantie van verschillende seksuele geaardheden. Mijn hoofdperson is de biseksuele Billy Abbott. Monogamie vindt hij benauwend, en zelfs zijn homoseksuele vrienden vinden hem onbetrouwbaar en verwerpelijk. Ik focus me bewust op zijn leven als tiener en adolescent. Daarmee wil ik zeggen: kijk, het was niet makkelijk om in zijn schoenen te staan als kind, om geaccepteerd te worden in de maatschappij, en om zichzelf te accepteren. Homorechten worden steeds meer erkend als gewone burgerrechten. Maar dat neemt niet weg dat een minderheid zich daar nog steeds met kracht en agressie tegen verzet. Het ontmoedigt me dat die kwestie van seksuele gelijkwaardigheid nog speelt. Toen ik *The world according to Garp* schreef eind jaren zeventig, dacht ik dat daarmee het laatste woord wel gezegd was.”

Bij u thuis hangt een citaat van Rilke aan uw muur: ‘*Works of art are of an infinite loneliness*’.

“Ik had toen ik jong was al door dat ik liever alleen was. Vooral mijn moeder was altijd bezorgd omdat ik niet met vriendjes speelde. Maar ik had ze helemaal niet nodig! Ik heb geen behoefte om sociaal te zijn. Ik zou het vreselijk vinden om met andere mensen te moeten werken. Ik heb een paar goede vrienden maar niet veel. Het liefst ben ik alleen met mijn gedachten.”

Waarom is dat zo belangrijk voor u?

(*haalt zijn schouders op*) “Ja, waarom? Ik heb een vrij beperkte verdraagzaamheid jegens andere mensen.” ▶

Hoe ziet uw doorsnee werkdag eruit?

“Ik sta graag op voor iedereen wakker is. Tja... (*lacht*). Ik probeer de hele dag te schrijven en daarna sport ik een paar uurtjes. In al mijn huizen, in Toronto, in Vermont en op ons eiland in Canada, heb ik een eigen fitnessruimte. Als het aan mij ligt, zie ik niemand tot een uur of zes. Soms ga ik wel twee, drie dagen het huis niet uit.”

Dan moet een boektournee als deze moeilijk zijn, met dagenlang elk uur een andere journalist voor uw neus.

“Ja! Want als ik over schrijven prát ben ik het niet aan het dóen.”

Schrijft u tijdens zo'n tournee?

“Op 'n tripje als dit is werken simpelweg te frustrerend. Ik probeer het niet eens.”

U bent dus geen man die altijd een opschrijfboekje bij zich draagt?

“Zo'n man ben ik wel. Het enige moment dat je de kans krijgt alleen te zijn op dit soort reisjes is in een trein of vliegtuig, en dan maak ik aantekeningen. Op kerstavond ben ik aan een nieuw boek begonnen. Soms herinner ik me ineens dat ik bijvoorbeeld nog een bepaalde straat moet beschrijven waar de hoofdpersoon iemand ontmoet. Dat soort dingen schrijf ik dan meteen op als gedachte-steuntjes.”

‘Als ik nu twintig was zou ik geen romans schrijven. Omdat ik denk dat de wereld ze niet genoeg liefheeft’

In uw roman *In een mens* is Billy verliefd op een jonge worstelaar. U worstelde zelf ook jarenlang. Mijn opa was voor de oorlog Nederlands kampioen. Ik zie zijn dikke oren nog voor me.

“Bloemkooloren! De enige reden dat mijn oren van buiten niet zijn aangetast, is dat mijn moeder verpleegster was. En ze telkens als ze vol bloed zaten afzoog met een injectie-naald, jaren lang. Toen ik in 1961 naar Pittsburgh vertrok, deed ik het zelf, een heel gedoe. Als je je oor

had leeggezogen moest je een stukje gips precies in de vorm van je oor zien te krijgen anders vulde je oor zich meteen weer met bloed. Die naald deed niet eens zo'n pijn, maar als het gips hard werd terwijl je oor nog steeds probeerde te zwellen, dat was echt pijnlijk.”

Hoe staat het met uw gehoor?

“Niet best. Bij mijn oren zitten de littekens van binnen, waar je ze niet kunt verzorgen. Je merkt vast wel dat ik vrij luid praat, want ik kan mijn eigen stem niet horen.”

Vereist worstelen een mentaliteit waar u ook als schrijver profijt van heeft?

“Ik begon op mijn veertiende met worstelen én schrijven. Ik streed twintig jaar lang in worstelwedstrijden, tot 1976, en coachte tot mijn 47ste. Tijdens meer dan de helft van mijn boeken waren worstelaars en coaches de enige mensen die ik tegenkwam. De overeenkomst tussen schrijven en wor-

JOHN IRVING

(New Hampshire, 2 maart 1942) is een Amerikaans auteur. Hij schreef zijn eerste roman, *De beren los*, in 1968 als afstudeerscriptie. Irvings vierde roman *De wereld volgens Garp* (1978) werd een immens succes. Het was

niet alleen het meest verkochte boek van de jaren zeventig in de VS maar Garp werd een cultureel fenomeen. Veel van Irvings werk is autobiografisch. Net als Garp werd Irving in zijn studententijd redelijk goed in worstelen. Irvings

biologische vader, een piloot in de Tweede Wereldoorlog, keerde na de oorlog niet terug naar zijn moeder. De meeste hoofdpersonen uit het oeuvre van Irving zijn mensen zonder of op zoek naar hun biologische moeder of vader. Irving werkt al

enige tijd aan de filmscripts van zijn romans *Zoon van het circus* en *De vierde hand*. In de tussentijd schreef hij twee romans waarvan de eerste zojuist verschenen is: *In een mens*.

stelen is de aandacht voor details. In beide gevallen dril je alle *moves* erin, wel duizend keer, zodat het er tijdens een wedstrijd heel natuurlijk uitziet terwijl er op zich niets natuurlijks aan is. Het samenstellen van een boek, die rol van architect, is in grote lijnen hetzelfde. Het idee is dat je verhaal heel spontaan overkomt, maar (*met nadruk*) het ontstaat écht niet zomaar. Twee, drie pagina's is een *big day*. Een groot deel van je leven als schrijver besteed je aan herschrijven, ik wel tenminste."

Hoe is het om met u samen te leven als u schrijft?

"Iedereen, zelfs mijn kleinkinderen, weten dat ik groten-deels leef in mijn fantasie tot ik het boek af heb en ze een hoofdstuk voorlees. Mijn vrouw en zoons weten dat ik ze van tevoren niet te veel ga vertellen, want ik wil dat ze op het verhaal kunnen reageren als gewone lezers. Ik zeg altijd: als er een passage is waarbij je moet stoppen en weer opnieuw moet beginnen, omdat je denkt: huh, iets stoort me of ik begrijp het niet, dan moet je het zeggen."

Want dan past u het aan?

"Misschien wel! Het kan ook zijn dat ik dan zeg: kom op, er is niks aan de hand met die zin, misschien is er wat mis met jôu?" (*lacht*)

Werd u zelf als kind voorgelezen?

"Heel veel. Mijn oma woonde bij ons in huis en las me vaak voor, en haar kokkin ook. Mijn moeder was niet zo vaak thuis toen ik klein was, maar in de weekeinden dat ze niet werkte las ze me ook voor. Ik weet niet in hoeverre zij zelf geïnteresseerd was in boeken. Mijn stiefvader was leraar en geschiedkundige, en de beste voorlezer van allemaal. Waarschijnlijk omdat hij zelf altijd zat te lezen. De verhalen herinner ik me niet meer, maar dat maakt ook niet uit. Hij was zo levendig dat ik de grootste troep nog boeiend had gevonden. Hij leefde zich echt in de dialogen in en beeldde de verhalen min of meer uit. Voorlezen is heel belangrijk. Al die woorden en verhalen worden deel van je creatieve leven en de manier waarop je je dingen voorstelt."

Ik begreep dat u nog steeds met de hand schrijft. U heeft zelfs uw typemachine afgezworen.

"Ik schreef mijn eerste versies altijd met de hand. De typemachine gebruikte ik als ik later scènes invoegde. Mijn moeder leerde me typen, en op school was ik zo snel dat

Léés Irving

In een mens van John Irving is nú verkrijgbaar. En wij mogen 5 prachtig gebonden exemplaren weggeven. Hebben? Mail ons waarom u John Irving zo graag leest via redactie@zin.nl. Succes!

John Irving – In een mens, Uitgeverij De Bezige Bij, € 19,90 / € 29,90 (geb.)

andere kinderen me smeekten om hun opstellen te typen. Maar een boek of vier geleden besloot ik dat de typemachine me te snel was. Ik zag in dat ik met pen bijna geen fouten maak en nauwelijks hoeft te herschrijven, omdat de pen me afremt. En ik hou van de vrijheid. Dat als 's middags het licht in mijn kantoor verandert, ik gewoon met wat losse vellen aan een andere tafel kan gaan zitten omdat het daar beter schrijft. Mijn laptop gebruik ik voor e-mails aan mijn kinderen of vrienden. Maar ik zou nooit iets serieus schrijven op een laptop. Het is te snel, je loopt jezelf voorbij en het is niet goed voor de taal."

Voelt het schrijven anders nu de wereld in vijftig jaar een zoveel sneller ritme heeft gekregen?

"Hm... (*denkt na*) Ik denk daar veel over na maar net een slag anders. Ik denk dat het concentratievermogen van mensen steeds beperkter wordt. Ik ben zeventig. Zou ik als ik nu twintig was schrijver willen worden? Misschien niet. Ik zou me wel twee keer bedenken om romans te schrijven. Niet omdat ik niet van ze hou, maar omdat ik denk dat de rest van de wereld ze niet genoeg liefheeft. Mijn romans zijn de laatste tien, vijftien jaar steeds maar korter geworden en toch klagen recensenten steeds vaker over hoe láng ze zijn. (*zucht*) Snap je? Ik weet niet of mensen over veertig jaar nog slim genoeg zijn om ingewikkelde, veeleisende romans te lezen. Als ik nu jong was zou ik liever theaterstukken schrijven dan romans. Het theater is nog steeds een plek waar je een veelomvattend verhaal kunt vertellen in de verwachting of eh, hoop dat mensen opletten." ■